

BÁLINT FERENC

HITÜNK VILÁGOSSÁGA ISTENHEZ VEZET

Mt 5, 16

A mai nap számunkra nem olyan mint a többi. Valami különös ünnepélyesség tölti be a templomot s a templomban megjelent gyülekezetet. Egy nagy várakozás és jövőbetekintés, egy mély önvizsgálat és felelősségvállalás. Megremeg a szívünk, mert az Örökkévaló színe előtt állunk. Mélyen elgondolkozunk, mert emberi létünk igaz értékeit, megmaradásunk, hivatásunk titkait kutatjuk. Magunk mellett érezzük azokat a hittestvéreinket, akik a kisebb vagy nagyobb gyülekezetekben, a Homoród, a Küküllő, az Olt, a Maros mentén, vagy hegyek közé bujtatott völgyekben a mi hitünk szerint imádják Istent.

Ma szeretnénk valamit mondani magunkról, hétköznapokat meg­szépítő munkáról, szíveket boldoggá tevő áldott percek­ről, könnyáztatta, szomorú órák vigasztalódást kereső nehéz próbáiról. Az imádkozásban megbékülő, vergődő lelkünkről, zoltárok zengéséről, a lelkünket gazdagító és gyönyörködtető áldozatosságról, mellyel templomot, egyházat, önmagunkat építettük és szépítettük.

Szeretnénk valamit mondani magunknak múlt­ról és jelenről. Arról a történelmi pillanatról, mikor itt e városban, mint egy szigeten, örömmámorban ünnepeltek a hívő lelkek, mert úgy érezték, Isten homálybaburkolt lényé világossággá lett előttük. Aztán mennyi keserves, borús esztendő következett. Mily hosszú volt az éjszaka sötétsége, míg újból megvirradt, s világosság támadt. Pedig ők nem akartak semmi rosszat. Csak beszélni arról, hogy milyen csodálatos és milyen bonyodalmas dolog az élet. Milyen kiváltságos és milyen próbáratevő valóság embernek lenni. Mennyi keresés, kutatás, önemésztés szükséges, míg Istenre találunk. Míg lényének fényessége visszatükröződik bennünk, az „égő csipkebokor“ lángragyújt, az esti alkonyat „tusakodása“ megerősít, az útmutató „tűz“ fölhevít és elkötelez: a világosság fényéből adjatok másoknak is, világítsatok, melegítsetek, élő szeretettel szeressetek.

Így szólt egykor Jézus tanítványaihoz: „Úgy fénylőjék a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák a ti jócselekedeteiteket és dicsőítsék a ti mennyei Atyákat.“

Fénylő világosság, melynek tündökölnie kell a jézusi tanítvány életében! Mi lehet az? Talán a Nap fénye, mely elúzi az éjszaka sötétjét, derűs jókedvet és életre serkentő erőt ad? Vagy a régiek által őrzött hit, hogy Isten „világító tűzoszlop“? Lehetne beszélni még a villámcsapás szemkápráztató fényéről, mely hitük szerint az Úr haragját, büntetését fejezte ki, de Jézus nem ilyen világosságról akart beszélni.

Aminek a tanítványok életében fénylenie kell, az nem más, mint a hit világossága. Az Úr, az Isten csak Izrael népének Istene — mondta-

ták akkor. De a többivel mi történik — vetődött fel a kérdés —, az mind rabszolgaságra, elvesztésre ítéltetett? „Felebarátod az, aki a te néped fiai közül való“. Hát a szíriai, az egyiptomi, a szamariai nem embertársam? Atyáink így mondják: „A jeruzsálemi templomban lakozik az Isten“, de vajon a Garizim hegyén nincs jelen?

Tiszta és világos volt Jézus felelete: Isten lélek, mindenütt jelenlévő valóság. Nemcsak lélek, hanem mennyei Atyja e föld minden népének, minden gyermekének. Íme a hit világossága, melynek fénylenie kell; Isten nem kiválasztott népeket segítő erő, hanem minden népnek életet adó gondviselés. Nem testvérharcokra buzdító bosszuálló hatalom, hanem gyermekeit békességre hívó atyai szeretet.

„Úgy fénylik a ti világosságotok...“ Jézusi örökségként törek-szünk-e az értelem és a hit világosságára?

Az embernek az őt környező élő világból való kiemelkedése elsősorban értelmének köszönhető. Az emberi szellem behatol az anyag titkaiba, felkutatja a föld mélyét, a világegyetem végtelen távolságait, képet rajzol a láthatatlan erőkről és összefüggésekről. Az ismeret világossága segít hitünk világosságát megtalálni. Értelmünkkel vizsgáljuk a Bibliát, kutatjuk múltját, történetét, s találjuk meg benne a hitünket megújító hús forrást. Bibliaórán próbáltam körülírni, hogy mi összehasonlításokat teszünk a bibliai tanítások között, a világosabbal magyarázzuk a homályost; egyik hívem nagyon találóan így szólt: Nem a Biblia írja-e, hogy a betű megöl, a lélek pedig megelevenít. Igen, valóban a dolgok helyes értelmét, lelkét kell keresnünk a Bibliában is.

Az értelemnek azonban határai vannak, melynél tovább nem haladhat. Büszkék vagyunk tudásunkra és „nehezen békülünk ki azzal a ténnyel, hogy értelmünk véges. Az egyik pillanatban úgy tűnik, hogy nagyon sokat tudunk, a másikban pedig, hogy nagyon keveset.“ (Dr. Simons Minot: Egy modern istenhit). Az értelem nem minden. Az ember nemcsak értelem, hanem érzés is, nemcsak öntudat, de magában hordja tudatalatti világát. Elég ha az álmra gondolunk, amely lehet múltat idéző rémlátás, de válhat a jövőt megszépítő álommá is. Bennünk van az egymással összekötő vágy, érzés, szeretet és ragaszkodás. Egykor országoshírű tudós, ma nyugdíjas ember így nyilatkozik: „Mi életem legnagyobb eredménye? Életem legnagyobb eredménye az, hogy van feleségem.“ Mit akart ezzel mondani? Azt, hogy felesége ragaszkodása, gondossága, szeretete és áldozatossága nélkül hiába lett volna értelmének vilá-gossága, abból még nem születtek volna tudományos felfedezések.

És még annyi minden van az életünkben. Benne van a világban a remegés, a holnap remegése. Benne van az idegesség, a mások türelmetlensége. Benne van a vágy békességre, melyben bizton tekinthetünk a holnapra. Vágyódunk arra, hogy szeressenek bennünket. Mint Ady írja: „Ezért minden önkínzás, ének... / Szeretném ha szeretnének. / S lennék valakié.“

Mily boldogság, hogy valakié vagyunk, a legnagyobb szereteté, Istené. Mikor véget ér értelmünk világa, érzéseink tág határa, tovább vezet hitünk fénye. Hitünk világában néha csak gyermekek vagyunk, de felnöttekké kell érnünk — mint Pál apostol mondotta —, hogy ne csak

rész szerinti legyen bennünk az ismeret, hanem az Örökkévalót lássuk a maga teljességében. Azt, aki így szól: „A szeretet én vagyok tibenetek.“ (Saszet Győző: Szeretet).

A második fontos tényező a jézusi tanítvány életében a cselekedet világo ssága. Jézusi megfogalmazás szerint a „jó cselekedet“.

Cselekedeteink legfőbb formája a munka, akár szellemi, akár testi munka az. A munka minden nehézsége mellett áldás, s boldog, ki dolgozni, alkotni tud. Gondoljunk a betegekre, az erejüket vesztett öregekre, mennyire nehéz és kínos a tétlenséget elviselni.

Cselekedeteink azonban nem történhetnek csupán önmagunkért. Azoknak társadalmi kihatása van, közös életünket előbbrevívó vagy hátráltató eredménye. Egy sértő, lenéző szó, a mások szívéen ejt sebet, egy egyszerű kérdés elutasítása rossz tettekhez vezet. Viszont egy együttérzésről tanúskodó, vigasztaló szó, egy mások terhét hordozni segítő kéz válhat jó cselekedetté. Semmiféle ígélet, semmiféle szavakkal való bizonygatása segíteni akarásunknak nem pótolhatja magát a cselekedetet, a jó cselekedetet.

Jézus a következő példázatot mondta el: Egy embernek volt két fia. Így szólt az egyikhez: Eredj, fiam, munkálkodjál ma a szőlőben. Az pedig felelt: Nem megyek. Később meggondolta és elment. Azután hívta a második fiát és kérte menjen el a szőlőbe. Az így felelt: Én elmegyek, de nem ment el.

Következett a Jézus kérdése: A kettő közül melyik teljesítette az atya akaratát? A hallgatóság, a főpapok és a nép vénei így feleltek: az első (Mt 21, 28—31). A kérdésre, hogy melyik cselekedte az atya akaratát, csak így lehetett felelni: az első. Mi azért mégsem illetjük dicsérettel egyik fiút sem. Mi olyan embereket szeretnénk, akik igent mondanak, mikor cselekedni kell, és amire igent mondtak, azt meg is teszik. Mint a könyörülő szamaritánus történetében az az idegen utas, aki az útszélen fekvő sebesült embertársát meglátta, bekötözte, gyógyításáról gondoskodott.

Úgy hiszem, ilyenek a mi gyülekezeteink tagjai. Tettre készek, bizakodók, áldozatos lelkületűek, embertársaikat segítők. Másképp lehullana a vakolat a templomfalakról, kopottá lennének a templompadok. Ha hitünk pusztá szó lenne, akkor nem áldoznánk munkát, pénzt, odaadást gyermekeink jövőjéért, nem állnánk felebarátunk mellé segítve, hogy házát felépítse, s nem tudnánk éjszakákat virrasztva ülni betegágyak mellett, hogy szereteteink meggyógyuljanak. Annyi lesz a jó cselekedet: „Amennyi hulló könnyet letörültök, / Amennyi síró szem nevet rátok, / Amennyi árvát édesanyaképpen / a Miatyánkra megtanít a szátok.“ (Baja M.: Ének a szeretetről).

Nem vagyunk magunkra, mert embertársaink szeretnek, segítenek, velünk együtt éreznek. „Rágondolok a körülöttem élőkre, millió meg millió / testvéremre, az emberekre, kik velem éreznek / ... kik el nem hagynak és velünk lesznek mindörökké... / életünk végéig.“ (Bartalis János: Csillagok, virágok).

Milyen jó tudni azt, hogy az egész emberi közösség beletartozik egy nagy egyetemes világba, melyben törvényeit ülteti az élettelen anyagba és emberi szívünkbe Isten. Hitünk fénye, cselekedeteink öszin-

tesége, lelkünk vágya Őhöz vezet, kinek ölébe hullunk, mint föl-földobott kő visszahull az anyaföldre, mint parányi vízcsepp ömlik a végtelen óceánba.

Milyen nagy dolog vele együtt munkálkodni, az ő munkatársa lenni, hogy „szébb legyen a Föld“, ékeesebb a mező, testi és lelki javakban gazdag az ember. Nem magános szikla az ember, ki dacosan állja a tenger hullámverését, hanem egy parányi szív, mely együtt dobog a mindenség többi szívével, épít és újjá lesz, s meghajtja magát a Mindenség Ura előtt. „Csodálom a mindenséget / És hatalmat érzek. Valami nagy fenégséget, csodálatost. / A teremtő Uristen gondolatát, ki valamelyes formában / él és lakozik mibennünk és az örök időkben.“ (Bartalis János: Csillagok, virágok).

Dicsőítetek a ti mennyei Atyákat — mondotta Jézus. Dicsőítsük Őt imánk halk szavával, hitünk ragaszkodásával. De ne kérjük imánkban, hogy Isten tegye jóvá hibáinkat és önzésünket. Ne kívánjuk, hogy Ő tegye meg helyettünk azt, amit nekünk kell megtennünk. Isten reánk bízta a munkát és annak örömét, arcunknak verejtékét s terméseinek gazdagságát. Nekünk adja a magasbatorés erejét, de a vállainkra nehezedő kereszt súlyát is. Amit az imádkozásban tőle nyerhetünk, az a lélek ereje, mely tud könnyek közt bizakodni, földreesésből fölemelkedni s életünket a mindenség szolgálatára vezetni.

Vannak, akik látni és láttatni akarják Őt. Mi lelkünkbe tekintve érezzük közelségét. A maga szempontjából igaza lehet annak a teológusnak, aki azt mondotta: kell az embereknek a képszerűség, a csodás történet a szentek cselekedeteiről. Mégis számunkra a lélek istenlátása több minden láthatónál, s ha ez nincs meg, hiába a kép, a keresztrefeszített Krisztus, ez nem teszi erősebbé hitünket.

Unitárius közösségünk nem nagy lélekszámot mondhat magáénak, s talán könnyebb azoknak, akik többen vannak, amikor anyagi terheket kell hordozni, amikor látványos ünnepi felvonulást kell rendezni. A mi erőnk és bizakodásunk azonban az, hogy Isten előtt nem vagyunk kevesen. Mellettünk áll sok millió embertestvérünk, akikkel együtt küzdünk és szeretünk, jövődőt építünk és békésen alkotunk.

Legyen köszönet Istennek, hogy a hétköznapiakban helyesen cselekedni segített, az imádkozásban megerősített, hogy hívek lehettünk a kevesen, s törekedtünk a többrebizatás elnyerésére. És köszönjük Neki hitünk szép világát, mely buzdítónk a jócselekedetre, embertársaink szeretetére. Ő segítsen a többre, lelkeket gazdagító tanításra. „Tanítsátok meg végre a világot, / Hogy hinnünk kell a jóban és a szépben. / Hogy most is élnek angyalok a földön / S csodák is vannak nemcsak a mesében.“ (Baja M.: Ének a szeretetről).

A lélek csodáiról sokan és sokszor tettek biznyságot a mi híveink, akár az Isten iránti buzgóság által, akár erejüket meghaladó munkával, adományokkal. Szálljon ezután is szívünk tiszta fohásza, lelkünk vágya Istenhez.

Templomaink legyenek az imádság házai, otthonaink a szeretet várai, lelkünk őszinte vallomása legyen Istenben való hitünk biznysága. Ámen.